

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Haber-Yorum

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in Rusya ve Gaz Birliği Ziyareti

Haber:

Haber siteleri, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in Rusya Devlet Başkanı Putin'in davetlisi olarak 5-7 Ekim tarihlerinde Rusya'ya resmi bir ziyarette bulunduğunu bildirdi. Önce Kazan şehrine gitti, ardından da Moskova'daki Kremlin'de özel bir dairede Putin ile görüştü. Toplantının ardından Mirziyoyev ve Putin ortak bir açıklama yaptılar. Ayrıca Mirziyoyev, Rusya Başbakanı Mişustin ile de görüştü. 7 Ekim'de Mirziyoyev, Putin ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Cömert Tokayev ile birlikte Rus gazını tedarik sürecinin başlatılması sinyalinin verdi.

Yorum:

5 Kasım 2022'de Kazakistan Devlet Başkanı Kasım Cömert Tokayev, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, Rus gazının tedariki konusunda Özbekistan ile "üçlü ittifak" yapılmasını önerdiğini söyledi. Nitekim 16 Haziran 2023 tarihinde, Petersburg Uluslararası Ekonomik Forumu'nda Gazprom Export, Uzgatrade ve Özbek Enerji Bakanlığı temsilcileri tarafından Özbekistan'a yıllık 2,8 milyar metreküp gaz tedarikine ilişkin bir anlaşma imzalandı.

Rusya'nın, stratejik bir hata yaparak Ukrayna'ya karşı saldırgan bir savaş başlatmasının ardından Avrupa gaz pazarını kaybettiği bilinmektedir. Carnegie Uluslararası Barış ve Politika Vakfı'na göre Rusya, savaştan önce Batı'ya 150 milyar metreküpten fazla gaz satıyordu. Şimdi Rusya için Avrupa pazarının tek alternatifi Çin'dir. Nitekim Putin, "Rus gazının daha önce Orta Asya'ya hiç tedarik edilmediğine" işaret ederek gazın artık ters yönde akacağını söyledi. Ayrıca Tokayev, "yıllık 255 milyar metreküp üretim hacmine sahip 20 bin kilometreden fazla ana gaz boru hattının Kazakistan topraklarından geçtiğini" söyledi. Bu da Rusya'nın, Özbekistan'a gaz tedarik etme bahanesiyle Özbekistan'ı Çin'e gaz geçiş rotası olarak kullanabileceği anlamına geliyor. Özbekistan'a gaz tedariki, geçen yılın kışında sakinlerine gaz sağlayamamasıyla açıklanmıştı. Ancak bölge sakinleri gaz sıkıntısının yapay olarak planlandığından şüphelenmeye başladı. Hatta Enerji Bakanı Jorabek Mirzamahmudov, Aralık 2022'de bu şüpheleri gidermeye çalışmak zorunda kalmıştı.

Radio Liberty'ye göre: Mirziyoyev döneminde Gazprom Şirketi'ne bağlı Özbek ve Rus iş adamları, yüzlerce gaz ve petrol sahasını kontrol etmişlerdir. Bunlardan biri de Putin'e yakın olan milyarder Gennady Timchenko'dur. Nitekim Radio Liberty'nin soruşturma departmanı başkanı Karl Schreck bir soruyu yanıtlarken şunları söyledi: Yaptırımlar nedeniyle Rusya'da ürettiği gazını satamayan Rusya neden Özbek gazına ihtiyaç duyuyor? Ve şöyle dedi: "Bu sadece gaz satmakla ilgili değildir; ancak muhtemelen bunun gaz kontrolüyle ilgili olduğunu ve bunun Kremlin'in jeopolitik cephaneliğinde çok önemli bir silah olduğunu söyleyebilirim." Bu nedenle Rusya'nın bu silahı yapay gaz sıkıntısı oluşturmak için kullanabileceğine dair şüphelerin ortaya çıkması gayet doğaldır.

Ayrıca Mirziyoyev'in Rusya ziyareti, ABD ve Almanya ziyaretinin hemen ardından gerçekleşti. Zira Mirziyoyev, 19 ve 29 Eylül tarihlerinde New York ve Berlin'de düzenlenen "Amerika ve Orta Asya" (5+1) formülünün toplantılarına katılmıştı. Çünkü Amerika ve Avrupa, Özbekistan'ın da aralarında bulunduğu Orta Asya bölgesinde siyasi ve ekonomik nüfuzunu genişletmeye çalışıyor. Dolayısıyla ABD Başkanı Biden'ın New York'taki (5+1) zirvesine bizzat katılması, Amerika'nın bu bölgeye çok fazla önem verdiğini gösteriyor. Aynı şekilde Çin de buradaki nüfuzunu artırmaya çalışıyor. Analistler de Ukrayna savaşının ardından bu bölgenin öneminin arttığına dikkat çekiyorlar. Kısacası bu bölgede yeni bir "büyük oyun" oynanıyor.

Ayrıca Biden, Yeni Delhi'deki G20 zirvesinin ardından Hindistan, Ortadoğu ve Avrupa arasındaki yeni ekonomik koridora ilişkin tarihi anlaşmanın tamamlandığını duyurdu. Bu, Çin projesine karşı olan bir projedir.

Bu gelişmelerin akabinde Rusya'nın, geleneksel nüfuz bölgesi olan Orta Asya'yı, özellikle de bölgenin can damarı sayılan Özbekistan'ı elinde tutmaya çalışması gayet doğaldır. Bu nedenle ortak açıklamada şu vurgulandı: "... Üçüncü güçlerin siyasi ve ekonomik baskı uygulamak amacıyla ikili ve bölgesel ilişkilere müdahale girişimleri kabul edilemez." Ayrıca açıklamada, Moskova ve Taşkent'te "terörizm ve aşırıcılıkla mücadelenin" ilgi odağı olduğuna dikkat çekildi. Özbek siyaset uzmanı Ferhad Kerimov'a göre ABD, Rusya'nın büyük askeri, ekonomik ve siyasi nüfuzunu anladığından dolayı Orta Asya'daki politikasını temkinli bir şekilde sürdürüyor.

Putin toplantıda, Özbekistan ile Dağıstan'ı da karıştırdı; zira Mirziyoyev şöyle dedi: "Rusya-Dağıstan ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik kişisel katılımınız için teşekkür ederiz." Bazı uzmanlar, Putin'in "bunu kasıtlı yaptığı" görüşünü dile getirdiler. Belki de Putin, Dağıstan gibi siz de hâlâ bizim pençemizdesiniz demek istemiştir! Zira Mirziyoyev şöyle dedi: "Putin ve benim siyasi irademiz sayesinde son yıllarda çok şey başardık. Özbekistan ile Rusya arasındaki iş birliği tüm yönlerde gelişiyor." Ayrıca Özbekistan ile Rusya arasında çözülmemiş herhangi bir sorunun bulunmadığını da vurguladı. Hakeza çok yönlü bir politika izleyen Mirziyoyev'in iktidarının dizginlerinin hâlâ Rusya'nın elinde olduğu çıkarımında bulunabiliriz.

Ülkelerimiz Mirziyoyev rejimi gibi tiran rejimler tarafından yönetildiği sürece Müslümanlar hiçbir zaman bir hayır ve nur göremeyeceklerdir. Bu nedenle Müslümanların, İslam'ı hayat sahasına geri döndürmeye yönelik çağrıya icabet etmeleri gerekiyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

"Ey iman edenler! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Rasulü'ne icabet edin." [Enfal 24]

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
İslam Ebu Halil – Özbekistan**